

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-53-60>

УДК 336.143:352.07:330.342.14

Соколюк Іван Іванович

здобувач ступеня «доктор філософії»,
Приватний вищий навчальний заклад «Європейський університет»
ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-0993-4620>

Ivan Sokoliuk

Private Higher Educational Institution "European University"

ФІНАНСОВА СПРОМОЖНІСТЬ ОТГ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО СТАЛОГО РОЗВИТКУ

FINANCIAL CAPACITY OF UNITED TERRITORIAL COMMUNITIES AS A FACTOR IN ENSURING REGIONAL SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Анотація. У статті всебічно досліджено фінансову спроможність об'єднаних територіальних громад як ключовий чинник формування умов для забезпечення регіонального сталого розвитку в Україні. Розкрито теоретико-методологічні основи поняття фінансової спроможності, узагальнено сучасні наукові підходи до її трактування та оцінювання. Проаналізовано вплив таких факторів, як бюджетна автономія, структура доходів, податковий потенціал, управлінська ефективність, інституційна готовність до стратегічного планування та рівень цифровізації. Виявлено регіональні диспропорції та загрози фінансовій стабільності окремих ОТГ. Систематизовано інструменти підвищення фінансової спроможності громад, включаючи міжмуніципальне співробітництво, програмно-цільовий підхід до бюджетування, залучення інвестицій, донорських коштів і впровадження інноваційних практик сталого управління.

Ключові слова: фінансова спроможність, об'єднані територіальні громади, сталий розвиток, місцеві бюджети, децентралізація, бюджетна самостійність, міжмуніципальне співробітництво, фінансове забезпечення, інституційна спроможність, регіональна політика.

Summary. The article conducts a comprehensive study of the financial capacity of united territorial communities (UTCs) as a key factor in creating the prerequisites for sustainable development at the regional level. In the context of deep transformations of the financial and budgetary system of Ukraine and the implementation of the decentralization reform, the importance of the financial independence of communities has increased significantly. The first section of the article examines the theoretical and methodological foundations of the financial capacity of UTCs. The emphasis is on the multi-component nature of this category, which includes budgetary autonomy, tax self-sufficiency, managerial and institutional efficiency, investment attractiveness, strategic planning capacity, and flexibility to external challenges. The second section of the article assesses the current state of the financial capacity of united territorial communities of Ukraine. It is noted that communities demonstrate significant differentiation in terms of income, tax potential, transfer dependence, and budget stability. Scientific and practical approaches to assessing financial capacity are summarized, including integral indices, financial autonomy coefficients, indicators of tax capacity and the level of implementation of budget programs. The third section systematizes and summarizes the tools for strengthening the financial capacity of UTCs in the context of sustainable development. Seven strategic directions are identified, including: expanding the revenue base of communities through effective tax administration and property management; implementing medium-term budget planning and the program-target method; developing intermunicipal cooperation; digitizing management processes; increasing the attraction of grants, loans and partner investments; implementing ESG approaches to assessing management decisions; strengthening the institutional capacity of local governments. As a result, it is concluded that the financial capacity of UTCs is not only the basis of effective local governance, but also a lever for transforming territorial systems towards sustainable development. It requires constant monitoring, analytical support and adaptive management. Further research should focus on developing integrated capacity assessment models, studying the impact of crisis factors on the budgetary behavior of communities, and adapting European financial practices to the conditions of Ukrainian regional development.

Keywords: financial capacity, united territorial communities, sustainable development, local budgets, decentralization, budgetary independence, intermunicipal cooperation, financial.

Постановка проблеми. У сучасних умовах трансформації державного управління в Україні ключового значення набуває реалізація принципів децентралізації, що передбачає передачу значної частини повноважень і ресурсів від центральної влади на рівень місцевих громад. Одним із найважливіших інституційних результатів цього процесу стало формування об'єднаних територіальних громад (далі – ОТГ), які отримали новий статус та повноваження щодо управління соціально-економічним розвитком відповідних територій. Проте надання ОТГ автономії та відповідальності не гарантує автоматичне досягнення позитивних результатів. Основним бар'єром на шляху до ефективного функціонування громад є їхня фінансова спроможність – здатність формувати дохідну базу бюджету, ефективно адмініструвати наявні ресурси, реалізовувати місцеві програми розвитку та забезпечувати стабільне функціонування інфраструктури.

Проблематика фінансової спроможності ОТГ особливо актуалізується в контексті забезпечення сталого розвитку на регіональному рівні. Сталий розвиток передбачає збалансоване поєднання економічного зростання, соціальної згуртованості та екологічної відповідальності. Відповідно, громади мають не лише забезпечувати базові адміністративні функції, а й активно розвивати місцеву економіку, впроваджувати інноваційні механізми управління, залучати інвестиції, підтримувати екологічну безпеку та забезпечувати високий рівень якості життя населення. Реалізація такого комплексного підходу неможлива без належного фінансового забезпечення, що включає як стабільні джерела доходів, так і ефективну систему управління бюджетними ресурсами.

На практиці спостерігається значна диференціація фінансових можливостей між окремими ОТГ, що обумовлена відмінностями у природно-ресурсному, інфраструктурному, демографічному та інституційному потенціалі. Значна частина громад залишається фінансово залежною від трансфертів з державного бюджету, а їхня власна доходна база є недостатньою для реалізації стратегічних пріоритетів сталого розвитку. Водночас відсутність дієвих механізмів міжмуніципальної співпраці, обмеженість інструментів залучення інвестицій, недосконалість нормативно-правової бази та нестача управлінських кадрів лише поглиблюють проблеми фінансової неспроможності.

Крім того, вплив зовнішніх викликів – зокрема, наслідків повномасштабної військової агресії, міграційних процесів, макроекономічної нестабільності та інфляційних коливань – суттєво обмежує можливості місцевих бюджетів, погіршує прогнозованість доходів і знижує ефективність програм розвитку. З огляду на це, формування дієвого механізму оцінки, зміцнення та стратегічного управління фінансовою спромож-

ністю ОТГ є нагальним завданням як наукової спільноти, так і органів державної та місцевої влади.

Таким чином, необхідність поглибленого дослідження фінансової спроможності об'єднаних територіальних громад як визначального фактора регіонального сталого розвитку зумовлюється як внутрішніми дисбалансами системи місцевого самоврядування, так і зовнішніми ризиками. Наукове обґрунтування механізмів підвищення фінансової спроможності громад є ключовою передумовою для забезпечення довгострокової соціально-економічної стабільності, розбудови якісної інфраструктури, підвищення конкурентоспроможності територій та досягнення стратегічних цілей сталого розвитку в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У науковій літературі фінансова спроможність територіальних громад розглядається як ключовий чинник ефективного місцевого самоврядування та регіонального розвитку. Значна частина досліджень присвячена уточненню теоретичних засад цієї категорії. Так, у працях І.М. Гринчишина [1], С.В. Сембера, О.Г. Чубаря та К.С. Машіко [7] обґрунтовується багатокомпонентна природа фінансової спроможності, яка поєднує бюджетну самостійність, ресурсну забезпеченість і здатність до стратегічного розвитку. Фінансова самодостатність як умова сталого функціонування громад досліджується в роботах О.В. Кириленка [2] і М.Д. Пасічного з Р.О. Обуховим [6]. Автори підкреслюють важливість стабільних джерел доходів, ефективної системи міжбюджетних трансфертів та прозорої бюджетної політики для досягнення фінансової рівноваги. Практичні аспекти оцінювання фінансової спроможності ОТГ розкрито в публікаціях І.В. Лютого і Н.М. Спасіва [4], а також О.І. Копилюк з колегами [3]. У них запропоновані підходи до розрахунку інтегральних показників спроможності з урахуванням бюджетної самостійності, податкового потенціалу та динаміки доходів. Зв'язок фінансової спроможності з цілями сталого розвитку висвітлюється в роботах О.Ю. Матвеевої [5] та М.О. Скорик [10], які аналізують європейський досвід і можливість його адаптації в Україні. Додатково, інфраструктурні та екологічні виклики функціонування громад обґрунтовано у працях того ж автора [8–9]. Попри широку увагу до теми, недостатньо дослідженими залишаються такі аспекти, як вплив фінансової спроможності на реалізацію конкретних цілей сталого розвитку (екологічна модернізація, енергоефективність, інклюзивність), інституційні механізми зміцнення спроможності слабких громад, роль міжмуніципального співробітництва у вирівнюванні фінансових диспропорцій, адаптація європейських моделей фінансування до українських умов у посткризовий період. Це зумовлює потребу в подальших комплексних дослідженнях,

орієнтованих на розробку ефективних інструментів фінансової політики ОТГ у контексті забезпечення регіонального сталого розвитку.

Метою статті є теоретичне обґрунтування фінансової спроможності об'єднаних територіальних громад як ключового чинника забезпечення регіонального сталого розвитку, а також визначення напрямів удосконалення фінансової політики на місцевому рівні з урахуванням сучасних викликів та стратегічних цілей сталості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Формування фінансово спроможних об'єднаних територіальних громад (ОТГ) є ключовою умовою для реалізації повноважень органів місцевого самоврядування, досягнення соціально-економічного балансу та забезпечення цілей сталого розвитку. У межах сучасного етапу децентралізаційної реформи в Україні дана категорія активно розробляється як на науковому, так і на прикладному рівнях. Проте теоретико-методологічна база досліджень ще не є повністю усталеною, а визначення змісту та параметрів фінансової спроможності потребує подальшого уточнення з урахуванням трансформаційних процесів в економіці та викликів воєнного часу.

У працях вітчизняних дослідників поняття фінансової спроможності трактується як комплексна здатність громади акумулювати, ефективно розподіляти та використовувати фінансові ресурси для виконання власних і делегованих повноважень [1; 2; 7]. Так, І.М. Гринчишин [1] підкреслює, що спроможність територіальних громад має розглядатися не лише як результат оцінки наявних фінансових ресурсів, але і як процес – постійне нарощування потенціалу, заснованого на інституційному, управлінському, соціальному та економічному капіталі. У контексті сучасних умов саме здатність ОТГ до генерування власних доходів, залучення інвестицій, управління витратами та забезпечення фінансової стійкості набуває першочергового значення.

Систематизацію основних підходів до визначення сутності фінансової спроможності здійснено у роботі С.В. Сембера, О.Г. Чубаря та К.С. Машіко [7], які наголошують, що ця категорія поєднує в собі елементи бюджетної самостійності, платоспроможності, фінансової гнучкості та інституційної готовності до реалізації стратегічних програм розвитку. Водночас О.В. Кириленко [2] акцентує увагу на понятті фінансової самодостатності, підкреслюючи її як найвищу форму спроможності, що передбачає здатність громади не лише виконувати поточні зобов'язання, але й формувати стратегічні резерви для сталого розвитку.

Фінансова спроможність виступає критичним фактором у досягненні цілей сталого розвитку, що охоплюють економічну ефективність, соціальну інклюзію та екологічну відповідальність.

У цьому контексті важливо враховувати позиції О.Ю. Матвеевої [5], яка аналізує європейські підходи до сталого розвитку територіальних громад і звертає увагу на необхідність впровадження багаторічного фінансового планування, екологічно орієнтованого бюджетування та прозорої фінансової звітності як засадничих елементів стратегій сталого розвитку.

Інтеграція принципів сталості в систему фінансового управління ОТГ потребує врахування цілей сталого розвитку ООН, зокрема цілей №11 (Сталий розвиток міст і громад), №8 (Гідна праця та економічне зростання), №13 (Боротьба зі зміною клімату) та №17 (Партнерство заради сталого розвитку). Це означає, що фінансова спроможність має оцінюватися не лише в межах бюджетного балансу, а й через призму довгострокового впливу на якість життя, екологічну безпеку та соціальну стабільність.

Сучасні підходи до оцінювання фінансової спроможності, як зазначено у дослідженнях І.В. Лютого та Н.М. Спасива [4], ґрунтуються на використанні системи показників, що охоплюють дохідну частину бюджету, частку трансфертів у загальній структурі надходжень, рівень податкової автономії, витратну спроможність і боргове навантаження. Ці параметри дозволяють формалізувати поняття спроможності та здійснити її порівняльний аналіз між громадами.

Водночас низка авторів (зокрема, М.Д. Пасічний і Р.О. Обухов [6]) наголошують на необхідності врахування контекстуальних чинників, таких як демографічна структура, просторові характеристики території, наявність трудового та підприємницького потенціалу, рівень розвитку інфраструктури, що суттєво впливають на фінансову стійкість громад. У цьому контексті фінансова спроможність постає як багатофакторна характеристика, що не може розглядатися у відриві від місцевої соціально-економічної системи.

Отже, у сучасному науковому дискурсі фінансова спроможність ОТГ дедалі частіше розглядається не лише як індикатор бюджетної збалансованості, а як інструмент досягнення цілей сталого розвитку, що має забезпечувати довгострокову стабільність, адаптивність до зовнішніх викликів і здатність до стратегічного планування. Методологічна інтеграція концепцій децентралізації, фінансової автономії та сталого розвитку створює нову парадигму управління місцевими фінансами, в центрі якої – громада як активний суб'єкт соціально-економічної трансформації.

Фінансова спроможність об'єднаних територіальних громад в Україні залишається складним і багатоаспектним показником, що відображає не лише фактичний стан місцевих бюджетів, але й потенціал громад до сталого розвитку. У науковій літературі сформувалася низка підходів до кіль-

кісної оцінки спроможності ОТГ, які ґрунтуються на поєднанні бюджетних, податкових, демографічних та інфраструктурних індикаторів [3; 4; 6].

Найпоширенішими є підходи, що враховують структуру доходів бюджету громади (зокрема частку власних надходжень та трансфертів), обсяг податкових надходжень на одного мешканця, рівень виконання бюджетних планів, співвідношення поточних та капітальних видатків, а також рівень інвестиційної активності громади [2; 3; 6]. Разом із цим, деякі аналітичні моделі доповнюються якісними характеристиками, як-от наявність стратегічних документів, кадровий потенціал, ступінь цифровізації управління [1; 8].

Порівняння фінансової спроможності громад засвідчує існування глибоких міжрегіональних диспропорцій. Переважно, кращі показники демонструють міські громади з розвинутою промисловістю, транспортною доступністю та диверсифікованою економікою, тоді як сільські або віддалені громади залишаються фінансово залежними від державних трансфертів [3; 6; 9]. Така ситуація посилюється структурними проблемами: нестачею інфраструктури, низькою щільністю населення, обмеженням ринком праці, що перешкоджає нарощуванню податкового потенціалу.

Актуальним є питання вироблення єдиного інструменту моніторингу фінансової спроможності громад. З огляду на відсутність офіційно затвердженої методики, науковці та практики пропонують власні системи оцінювання, що відрізняються за складом індикаторів і глибиною аналізу [4; 6; 7]. Водночас ці підходи можуть бути узагальнені (табл. 1).

Наведена таблиця демонструє, що жоден підхід не є універсальним. Комплексна оцінка фінансової спроможності вимагає гнучкого поєднання кількісних та якісних показників, адаптованих до конкретних умов функціонування громади. Крім того, зважаючи на сучасні виклики (економічна нестабільність, воєнні дії, міграція), доцільним є оновлення критеріїв оцінки із включенням показників соціальної вразливості, енергоефективності, інвестиційної відкритості тощо.

Таким чином, наявний стан фінансової спроможності ОТГ в Україні характеризується висо-

кою неоднорідністю, інституційною нестабільністю та необхідністю подальшого методичного вдосконалення оцінювання. Для вирівнювання диспропорцій потрібна не лише фінансова підтримка слабких громад, а й формування цілісної системи управління фінансовою стійкістю на рівні державної регіональної політики.

В умовах зростаючих викликів для місцевого самоврядування – від бюджетних обмежень до зовнішньоекономічної нестабільності – особливої актуальності набуває питання удосконалення інструментів зміцнення фінансової спроможності об'єднаних територіальних громад (ОТГ). Досягнення регіонального сталого розвитку вимагає переходу від пасивного фінансування базових потреб до активної фінансової політики, орієнтованої на розвиток, інновації та інклюзію. У цьому контексті важливо не лише оцінювати поточну фінансову ситуацію, а й впроваджувати стратегічні механізми зростання бюджетного потенціалу громад (табл. 2).

Першочерговим інструментом посилення спроможності є розширення доходної бази місцевих бюджетів. Це може досягатися за рахунок покращення адміністрування місцевих податків (зокрема податку на нерухомість, єдиного податку, туристичного збору), а також шляхом інвентаризації місцевих ресурсів – землі, майна, інвестиційних об'єктів – з подальшим ефективним їх використанням [2; 6]. Надзвичайно важливою є цифровізація цих процесів, зокрема створення геоінформаційних систем, відкритих кадастрів, електронних аукціонів. Другим напрямом є розвиток інструментів міжмуніципального співробітництва, які дозволяють громадам об'єднувати ресурси, спільно реалізовувати інфраструктурні, соціальні чи екологічні проєкти та отримувати синергетичний ефект. На практиці це може стосуватися спільного утримання закладів охорони здоров'я, водопостачання, утилізації відходів, пасажирських перевезень тощо. Такі форми співпраці визнані одними з найефективніших у Європейському Союзі [5; 10], і їх адаптація в Україні є перспективним кроком для слабших ОТГ. Третім важливим інструментом є запровадження програмного підходу до управ-

Таблиця 1 – Основні підходи до оцінки фінансової спроможності ОТГ

Підхід	Основні показники	Переваги	Обмеження
Бюджетно-доходний	частка власних доходів, податки на 1 особу	простота застосування	не враховує якісні чинники
Інтегральний	сукупність 5–7 показників із зважуванням	можливість комплексної оцінки	високі вимоги до статистичних даних
Коефіцієнт фінансової незалежності	співвідношення трансфертів і власних надходжень	зрозумілий для швидкого аналізу	ігнорує витратну частину
Інституційно-оцінковий	наявність стратегій, цифровізація, управлінська спроможність	враховує «м'які» чинники	суб'єктивність оцінки

Джерело: узагальнено на основі [1–9].

**Таблиця 2 – Інструменти підвищення фінансової спроможності ОТГ
у контексті забезпечення сталого розвитку**

№	Напрямок	Конкретні інструменти	Механізм дії	Очікуваний ефект	Потенційні обмеження
1	Розширення дохідної бази	оптимізація місцевих податків, інвентаризація активів, електронні аукціони	збільшення надходжень до бюджету за рахунок ефективного використання власних ресурсів	підвищення частки власних доходів, зниження дотаційності	недостатній облік активів, опір платників податків
2	Бюджетне планування	середньострокове планування, програмно-цільовий метод, зелений бюджет	забезпечення стратегічного розподілу ресурсів відповідно до пріоритетів розвитку	оптимізація витрат, посилення прозорості бюджетної політики	брак фахівців, складність впровадження ІТ-інструментів
3	Міжмуніципальне співробітництво	угода про спільне фінансування, створення міжмуніципальних об'єднань	спільне використання ресурсів, реалізація спільних проєктів	економія коштів, посилення інфраструктури	недовіра між громадами, правові прогалини
4	Інституційна спроможність	підготовка кадрів, цифровізація управління, аналітична підтримка	посилення управлінських функцій та якості рішень	підвищення ефективності фінансового управління	плинність кадрів, обмежений доступ до освіти
5	Інвестиційна активність	участь у грантах, партнерства з бізнесом, співфінансування	залучення додаткових ресурсів поза межами бюджету	реалізація масштабних проєктів розвитку	нестача проєктних менеджерів, низька конкуренція
6	Інноваційні підходи	ESG-інтеграція, екосертифікація, цифрові платформи моніторингу	формування сучасних стандартів сталого управління	зростання інвестиційної привабливості, відкритість громад	потреба в нових компетенціях, нормативна невизначеність
7	Регіональна підтримка	державні субвенції, інфраструктурні фонди, консультаційні центри	цільове зміцнення слабких громад та територій	вирівнювання диспропорцій, підтримка відновлення	обмеженість фінансування, політична залежність

Джерело: узагальнено на основі [2; 4–6; 9; 10]

ління бюджетом, зокрема індикативного планування та середньострокового бюджетування. Це дозволяє громадам бачити довгострокову перспективу, чітко розставляти пріоритети та уникати ситуативного розпорошення ресурсів [4; 9]. Такий підхід варто поєднувати з механізмами зеленого бюджетування – фінансової підтримки ініціатив у сферах енергоефективності, чистої енергії, екологічної інфраструктури, управління водними та земельними ресурсами. Нарешті, надзвичайно важливим є залучення позабюджетного фінансування: донорських ресурсів, грантів міжнародних організацій, кредитних ліній розвитку, а також участь у національних і регіональних конкурсах проєктів. Громади з розвинутою проєктною діяльністю, фаховими кадрами та наявною стратегією розвитку мають суттєві переваги в конкуренції за зовнішні кошти. Тут важливими є не лише фінансові, а й інституційні аспекти спроможності – наявність менеджменту,

консультаційної підтримки, цифрової інфраструктури.

Інноваційним напрямом, що тільки починає впроваджуватись, є застосування ESG-підходів (екологічні, соціальні, управлінські критерії) до оцінки фінансових рішень на місцевому рівні. Це дозволяє громадам не лише демонструвати прозорість і підзвітність, а й відповідати новим стандартам міжнародних партнерів та інвесторів.

Отже, ефективне управління фінансовою спроможністю ОТГ передбачає багатовекторну стратегію, що поєднує як класичні бюджетно-фінансові інструменти, так і новітні підходи до сталого розвитку, партнерства та цифровізації. Узгодженість цих інструментів із державною регіональною політикою та підтримка національного рівня (через цільові програми, фонди підтримки, технічну допомогу) є запорукою подолання фінансових дисбалансів та досягнення якісних змін у розвитку громад.

Висновки. Таким чином, фінансова спроможність об'єднаних територіальних громад є не лише ключовою умовою реалізації децентралізації в Україні, але й фундаментом для забезпечення регіонального сталого розвитку. У ході дослідження з'ясовано, що фінансова спроможність має багатовимірний характер, поєднуючи в собі елементи бюджетної самостійності, податкової ефективності, інституційної готовності до стратегічного управління та здатності до залучення зовнішніх ресурсів. Проаналізовано сучасні наукові підходи до трактування фінансової спроможності громад і підтверджено її тісний взаємозв'язок із реалізацією цілей сталого розвитку. Результати аналітичного огляду показали значну регіональну диференціацію фінансових можливостей громад, що зумовлюється не лише економічними, а й інституційними, демографічними та інфраструктурними чинниками. Показано, що окремі громади демонструють ознаки фінансової нестабільності, обмеженого інвестиційного потенціалу та кри-

тичної залежності від державних трансфертів, що гальмує реалізацію довгострокових стратегічних цілей. Визначено та систематизовано основні інструменти посилення фінансової спроможності ОТГ, серед яких найбільш ефективними виступають: цифровізація адміністрування доходів, впровадження програмно-цільового та середньострокового бюджетування, розвиток міжмуніципального співробітництва, залучення позабюджетного фінансування, а також адаптація ESG-підходів до місцевого управління. Обґрунтовано доцільність впровадження комплексної системи моніторингу фінансової стійкості громад з урахуванням кількісних і якісних критеріїв, адаптованих до специфіки конкретної території. Подальші наукові дослідження доцільно спрямувати на удосконалення методик оцінювання фінансової спроможності, розробку моделей адаптації європейського досвіду до українських реалій, а також на вивчення впливу сучасних кризових чинників – зокрема воєнного стану – на зміну фінансового профілю громад.

Список використаних джерел:

1. Гринчишин І. М. Спроможність територіальних громад: теоретичний дискурс. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2018. № 6. С. 51–56.
2. Кириленко О. В. Фінансова самодостатність територіальних громад: сутність та умови забезпечення. *Світ фінансів*. 2023. № 4. С. 68–80
3. Копилук О. І., Музичка О. М., Пелех П. Р., Тацій Є. І. Фінансова спроможність територіальних громад Львівської області в умовах децентралізації. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2024. № 75. С. 14–19
4. Лютий І. В., Спасів Н. М. Оцінка фінансової спроможності об'єднаних територіальних громад. *Фінанси України*. 2019. № 7. С. 92–112.
5. Матвеева О. Ю. Європейська парадигма сталого розвитку територіальних громад: досвід для України. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія: Державне управління*. 2021. № 1. С. 148–157
6. Пасічний М. Д., Обухов Р. О. Фінансова спроможність територіальних громад у контексті забезпечення соціально-економічного розвитку. *Бізнес Інформ*. 2024. №4. С. 221–229
7. Сембер С. В., Чубарь О. Г., Машіко К. С. Теоретичні підходи до визначення сутності фінансової спроможності і фінансових ресурсів територіальної громади. *Регіональна економіка*. 2015. № 3. С. 81–90.
8. Скорик М. О. Інфраструктурні виклики об'єднаних територіальних громад України. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. 2021. № 8(52). С. 53–58.
9. Скорик М. О. Фінансове забезпечення об'єднаних територіальних громад: проблеми та шляхи їх вирішення. *Молодий вчений*. 2023. № 5 (117). С. 174–178.
10. Скорик М. О. Європейський досвід забезпечення сталого економічного розвитку сільських територій. *Сталий розвиток економіки*. 2024 № 3 (50). С. 195–202

References:

1. Hrynchyshyn I. M. (2018) Spromozhnist terytorialnykh hromad: teoretychnyi dyskurs [Capacity of territorial communities: theoretical discourse]. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy – Socio-Economic Problems of the Modern Period of Ukraine*. No. 6. Pp. 51–56. (in Ukrainian)
2. Kyrylenko O. V. (2023) Finansova samodostatnist terytorialnykh hromad: sutnist ta umovy zabezpechennia [Financial self-sufficiency of territorial communities: essence and conditions of provision]. *Svit finansiv – World of Finance*. No. 4. Pp. 68–80. (in Ukrainian)
3. Kopyliuk O. I., Muzychka O. M., Pelekh P. R., Tatsii Ye. I. (2024) Finansova spromozhnist terytorialnykh hromad Lvivskoi oblasti v umovakh detsentralizatsii [Financial capacity of territorial communities in Lviv region under decentralization]. *Visnyk Lvivskoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu. Ekonomichni nauky – Bulletin of Lviv University of Trade and Economics. Economic Sciences*. No. 75. Pp. 14–19 (in Ukrainian)
4. Liutyi I. V., Spasiv N. M. (2019) Otsinka finansovoi spromozhnosti obiednanykh terytorialnykh hromad [Assessment of the financial capacity of united territorial communities]. *Finansy Ukrainy – Finances of Ukraine*. No. 7. Pp. 92–112. (in Ukrainian)

5. Matvieieva O. Yu. (2021) Yevropeiska paradyhma staloho rozvytku terytorialnykh hromad: dosvid dlia Ukrainy [European paradigm of sustainable development of territorial communities: experience for Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezidentovi Ukrainy. Seriya: Derzhavne upravlinnia – Bulletin of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine. Series: Public Administration*. No. 1. Pp. 148–157. (in Ukrainian)
6. Pasichnyi M. D., Obukhov R. O. (2024) Finansova spromozhnist terytorialnykh hromad u konteksti zabezpechennia sotsialno-ekonomichnoho rozvytku [Financial capacity of territorial communities in the context of socio-economic development]. *Biznes Inform – Business Inform*. No. 4. Pp. 221–229. (in Ukrainian)
7. Sember S. V., Chubar O. H., Mashiko K. S. (2015) Teoretychni pidkhody do vyznachennia sutnosti finansovoi spromozhnosti i finansovykh resursiv terytorialnoi hromady [Theoretical approaches to defining the essence of financial capacity and financial resources of a territorial community]. *Rehionalna ekonomika – Regional Economy*. No. 3. Pp. 81–90. (in Ukrainian)
8. Skoryk M. O. (2021) Infrastrukturni vyklyky obiednanykh terytorialnykh hromad Ukrainy [Infrastructure challenges of united territorial communities of Ukraine]. *Mizhnarodnyi naukovi zhurnal “Internauka”. Seriya: “Ekonomichni nauky” – International Scientific Journal “Internauka”. Series: Economic Sciences*. No. 8(52). Pp. 53–58. (in Ukrainian)
9. Skoryk M. O. (2023) Finansove zabezpechennia obiednanykh terytorialnykh hromad: problemy ta shliakhy yikh vyrishennia [Financial support of united territorial communities: problems and solutions]. *Molodyi vchenyi – Young Scientist*. No. 5(117). Pp. 174–178. (in Ukrainian)
10. Skoryk M. O. (2024) Yevropeiskyi dosvid zabezpechennia staloho ekonomichnoho rozvytku silskykh terytorii [European experience in ensuring sustainable economic development of rural areas]. *Stalyi rozvytok ekonomiky – Sustainable Development of Economy*. No. 3(50). Pp. 195–202. (in Ukrainian)

Стаття надійшла до редакції 06.04.2025